

тлумаченню медичних, законодавчих та інших документів, бути доречним і чітким засобом проектування вимог і норм медичного права в соціальному середовищі. Вимогами до мови медичних і законодавчих актів є стислість, точність, ясність, однозначність змісту, правильність, змістовність, послідовність, виразність, доречність і доцільність.

Безумовно, це питання потребує більш детального вивчення. Необхідно закріпити основні правила лінгвістичного тлумачення законодавства, визначити й розробити перелік основних термінів медичного права для однозначного їх розуміння і тлумачення у межах міжнародного медичного права.

Список використаних джерел:

1. Губаева Т. Язык и право. Искусство владения словом в профессиональной юридической деятельности. М. : Норма, 2007. 160 с.
2. Даниленко В., Скворцов Л. Лингвистические проблемы упорядочения научно-технической терминологии. *Вопросы языкознания*. 1981 № 1. С. 7–17.
3. Шестопалова Л. М., Пелипенко Н. В. Дослідження нормативно-правових актів : метод, рекомендації / за заг. ред. О. М. Джужі. К. : НАВС України, 2005. 164 с.
4. Карпинская Е. Унификация, стандартизация, кодификация терминов. Понятие о гармонизации терминов и терминосистем / [под ред. Л. К. Граудиной и Е. Н. Ширяева]. Культура русской речи : учеб. для вузов. М., 2003. § 27. Гл. IV.
5. Венедиктов В., Прадід Ю. Право і лінгвістика : нотатки з міжнародної наук.-практ. конф. *Право України*. 2003 № 12. С. 131–133. 6. Спасов Б. Закон и его толкование : монография. М. : Юрид. лит, 1986. 247 с.
7. Титов В., Марченко О., Острога С. Юридична герменевтика з погляду сучасної формальної логіки. *Вісник Академії правових наук України*. 1999 № 1. С. 164–179.
8. Тростюк З. Понятійний апарат Особливої частини Кримінального кодексу України : монографія. К. : Атіка, 2003. С. 11, 13–14.
9. Черданцев А. Ф. Теория государства и права : учеб. для вузов. М. : Юрайт, 2001. 432 с.
10. Юрислингвистика-8: Русский язык и современное российское право. *Межвузовский сборник научных статей* / Под ред. Голева Н. Д. Кемерово, Барнаул : Изд-во Алт. ун-та, 2007. 531 с.

УДК 343.98

*Лапта С. П., канд. юрид. наук, доц., доцент Харківського національного університету внутрішніх справ,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5401-5086>*

ЩОДО ПОНЯТТЯ І ЗМІСТУ FORENSIC SCIENCES У США

Правильне встановлення фактичних обставин під час розслідування злочинів є необхідною передумовою для притягнення підозрюваної особи до відповідальності. У розвинених країнах все більший наголос робиться на отримання і використання об'єктивних даних – результатів експертних досліджень, які зазвичай, не мають тих недоліків, які притаманні відомостям, отриманим від інших осіб. Очевидець може помилитися, описуючи марку і колір автомобіля, який, зник з місця ДТП; потерпілий, через стресовий стан може помилитися, повідомляючи про зріст та ознаки зовнішності злочинця тощо. Очевидно, дані експертних досліджень є об'єктивно більш надійними, оскільки вони не залежать від впливу зовнішніх обставин: швидкоплинності і стресовості ситуації, у якій, зазвичай, відбувається злочинна подія.

Україна, в якій зараз відбувається реформування та оновлення у багатьох галузях суспільних відносин, потребує впровадження досвіду розвинених країн, з метою ознайомлення з найбільш корисними напрацюваннями та використання їх у процесі розслідування злочинів. Одною з таких галузей є використання спеціальних знань.

У Сполучених Штатах Америки практично все, що пов'язане із використанням спеціальних знань у межах здійснення судочинства, об'єднується поняттям «Forensic Sciences», яке українською, досить приблизно, можна перекласти як «судові науки». У реальності цей термін є більш складним і багатогранним.

Згідно із визначенням тлумачного словника «Forensic Sciences» – це застосування наукових фактів для вирішення проблем права. Інакше кажучи, це та частина науки, у самому широкому сенсі, яка використовується у юридичному процесі. Деякі з науковців, що залучаються до нього, є представниками фізичної, медичної, стоматологічної галузей, однак найбільш кваліфікованими для такої діяльності вважаються ті, хто спеціалізується у судово-орієнтованих аспектах кожної з наукових дисциплін [1].

У США сучасні Forensic Sciences зародилися в останній чверті XIX ст. Прогрес з того часу визначався як повільний, але стійкий. Наразі американські вчені-криміналісти організовані в Американську академію судових наук (AAFS), яка була заснована в 1948 році багатьма піонерами у цій галузі під проводом Р. Х. Гродвола (Dr. R. H. Gradwohl) [2].

Енциклопедія Британіка повідомляє, що майже всі науки можуть відноситись до Forensic Sciences, оскільки практично будь-яка наука може сприяти розслідуванню злочину або оцінювати цивільну шкоду. Насправді, за декількома винятками, судові науки нічим не відрізняються в тому, що вони вивчають, ніж науки традиційні. Єдина відмінність полягає в тому, що науковці застосовують методи і методики згадуваних наук до питань права [3]. При цьому в країнах із розвинутою демократією свідчення, зібрані обізнаними особами, регулярно використовуються як стороною обвинувачення, так і стороною захисту, в багатьох судових справах. Очевидно, конкурентне середовище і сприяло тому ривку у розробці і використанні технічних засобів, а також у методах експертних досліджень, які спостерігаються у США протягом останнього сторіччя.

У різних джерелах виокремлюються різні напрямки Forensic Sciences, які вважаються важливими. До таких одні автори відносять: судову психологію, судову патологію, судову одонтологію, судову токсикологію, цифрові судові науки, кримінологію [4]. Інші – судову патологію, судову антропологію, судову одонтологію, судову ентомологію, судову токсикологію, судову психіатрію, дослідження матеріальних слідів, дослідження вогнепальної зброї та слідів її застосування, дослідження документів, дослідження відбитків пальців рук, дослідження ДНК [5]. На думку третіх, до вищевказаних напрямків, треба додати ще інженерні науки, біологію, геологію, дослідження «спірних документів», окремі питання права (jurisprudence) [2]. Останній напрямок полягає, враховуючи чисельні й різноманітні правила щодо представлення доказів у судах США, у наданні юридичних рекомендацій щодо підготовки об'єктів та результатів дослідження до пред'явлення їх у суді як доказів.

Стрімкого розвитку залучення Forensic Sciences до розслідування злочинів набуло після створення у 1932 лабораторії ФБР, яка швидко стала світовим лідером у науковому аналізі фізичних доказів, пов'язаних із вчиненими злочинами. Зараз лабораторія надає широкий спектр безкоштовних наукових послуг правоохоронним органам США. Вона складається із декількох основних підрозділів: це відділ дослідження документів, відділ наукового аналізу, відділ спеціальних проектів, відділ латентних відбитків пальців і центр судово-наукових досліджень і навчання.

У відділі дослідження документів лабораторії досліджуються паперові документи, чорнила, візерунки взуття і протекторів шин, а також інші види доказів, пов'язаних з широким спектром злочинів, включаючи фальшивомонетництво та відмивання грошей. У цьому відділі також здійснюється лінгвістичний аналіз документів для визначення авторства тексту. Крім того оцінюється достовірність та рівень небезпеки письмових погроз. Команда з Комп'ютерного аналізу і реагування відновлює докази, включаючи зашифровану інформацію з комп'ютерних систем – докази, які є вирішальними у боротьбі із так званою білокомірцевою злочинністю. Відділ дослідження документів також має справу із записками про вимагання під час пограбувань, які грабіжники передають працівникам банків, анонімними листами про вимагання, шантаж і викрадення людей.

Відділ наукового аналізу має сім підрозділів: хімічної токсикології, ДНК-аналізу, дослідження металів, вибухових речовин, вогнепальної зброї та слідів її застосування, волокон і волокнистих матеріалів, аналізу речовин. Аналізи крові, сперми та слини, які проводяться у цьому відділі допомагають у розслідуванні насильницьких злочинів, таких як вбивства, зґвалтування, наїзди на людину і втечі з місця ДТП. Дослідження, які проводяться у даному відділі, також передбачають розуміння багатьох інших злочинів, включаючи вибухи, підпали, виготовлення наркотиків і отруєння [6].

Слід зазначити, що проведений аналіз спеціальної літератури, присвяченій використанню спеціальних знань під час розслідування злочинів у США, не вказує на наявність усталеного підходу до місця Forensic Sciences у галузях знань, пов'язаних розслідуванням злочинів. Так, існує думка, що Forensic Sciences не можуть бути частиною таких галузей знань, як «криміналістика» або «розслідування злочинів», оскільки її напрацювання широко застосовуються й у цивільному судочинстві. Більш того, дехто говорить про те, що криміналістика є частиною Forensic Sciences, розуміючи під «криміналістикою» застосування

технічних засобів пошуку, фіксації, вилучення та дослідження доказів під час розслідування злочинів.

Як видно із вищевикладеного, у США немає єдиного підходу до структури та змісту Forensic Sciences. Очевидно, позиція авторів із цих питань залежить у першу чергу від того, які напрямки вважають важливими особисто вони. Часто автори посилаються на свій багаторічний досвід роботи у правоохоронних органах та застосування спеціальних знань під час розслідувань, однак, безсумнівно, боротьба зі злочинами в різних сферах людського життя потребує і залучення різних спеціальних знань.

Список використаних джерел:

1. Brenner John C. Forensic Science: An Illustrated Dictionary (1 edition): CRC Press, 2003. 296 p.
2. Eckert William.G Introduction to Forensic Sciences, second edition: New York: Elsevier, 1992. 385 p.
3. Encyclopaedia Britannica: Forensic Science. URL: <https://www.britannica.com/science/forensic-science>
4. International student; What is Forensic Science? URL: <https://www.internationalstudent.com/study-criminal-and-forensic-science/what-is-forensic-science/> (дата звернення: 28.02.2019).
5. Prahlow Joseph A. Forensic Pathology for Police, Death Investigators, Attorneys, and Forensic Scientists: Springer Sciences + Business Media, 2010–633 p.
6. The Free Dictionary By Farlex: Legal Dictionary. URL: <https://legal-dictionary.thefreedictionary.com/forensic+science> (дата звернення: 28.02.2019).

УДК 343.98

*Тіхонова М. А., канд. юрид. наук, доцент, доцент Харківського національного університету внутрішніх справ.
ORCID : <https://orcid.org/0000-0002-4836-5928>,
e-mail: tihonovamari@gmail.com*

ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ РОЗГЛЯДІ СПОРІВ У СФЕРІ СПОРТУ

Основним завданням системи судочинства є забезпечення повного, справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду та вирішення справ для винесення законного та обґрунтованого рішення з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, а також інтересів держави. Досягнення зазначеної мети можливе лише за умови справедливого та неупередженого розгляду справи, під час якого будуть встановлені всі фактичні обставини шляхом вивчення зібраних доказів. При цьому процесуальною формою доказів є визначені процесуальним законодавством засоби доказування, одним з яких є висновок судової експертизи, який є досить вагомим доказом, спростувати який без проведення спеціальних досліджень досить непросто [1, с. 135].

Порядок призначення судових експертиз, визначення обов'язків, прав та відповідальності експертів, організація проведення експертиз та оформлення їх результатів визначається Законом України «Про судову експертизу», «Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень», а також Кримінальним процесуальним, Цивільним процесуальним, Господарським процесуальним кодексами України та іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності.

Судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду (ст. 1 Закону України «Про судову експертизу»).

Сфера спорту є складною сферою суспільних відносин, що регулюється нормами різних галузей права. Відповідно до ст. 54 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» особи, винні у порушенні законодавства у сфері фізичної культури і спорту, несуть цивільно-правову, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до закону. Джерелами правового регулювання юридичної відповідальності є нормативно-правові акти відповідної галузі права. Отже, для притягнення до відповідальності особи, яка порушила законодавство у сфері фізичної культури і спорту, може бути призначено проведення експертизи, що буде вагомим доказом задля справедливого розгляду справи.

Так, у кримінальних справах щодо зловживання посадовою особою своїм службовим становищем, підробку офіційних документів, заволодіння грошовими коштами фізкультурно-спортивної організації щодо злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення, незаконного виробництва, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту